

Marc Domènech Tomàs

Historiador de l'Art i Galerista
BA University College, London
MA University College, London
MA Courtauld Institute of Art, London
Galeria Marc Domènech (Barcelona)

De l'Asfixiant Cultura als premis ACCA

Sovint es diu que quan sembla que no passi res, és quan passen més coses. Crec que fa uns dies vàrem viure un acte que demostra exactament aquest precepte. Els premis ACCA destaquen, amb la serietat, formalitat i diligència que correspon, alguns dels esdeveniments culturals més destacables que, a entendre dels seus membres, passen al nostre país i que en la majoria d'ocasions no són llampants o s'han mantingut allunyats de frívols papallonejos mediàtics. Son sovint actes que no naixen amb el desig d'enlluernar, sorgeixen de la necessitat d'il·luminar, i precisament per això cal reconèixer-ne les seves bondats.

Els temps que corren, son temps d'extraordinària superficialitat. La lentitud amb la que s'engeguen els projectes contrasta amb la rapidesa amb la que s'acaben. Hi ha una certa hipocresia estructural en la cultura, alimentada sovint per facècies càustiques i comicitats mordaces, que no deixa de sorprendre. Volem propostes de nivell, però alhora som incapaços de participar del desig que les va originar, compartir-ne el contingut mentre dura o aprofitar-ne la feina que les va afermar.

La 32a edició dels premis ACCA va guardonar projectes magnífics que succeeixen a Catalunya i que sovint passen desapercebuts pel gran públic. Si alguna cosa té d'important la tasca que fan els crítics d'art és precisament aquesta, la d'estar amatents a tot allò que suposa una millora en l'escena artística del país i destacar-ne l'esforç i el, sovint desagraït, sacrifici immens que implica. Per tot això ens sentim molt gratificats d'haver estat un dels guardonats i orgullosos de compartir aquest magnífic reconeixement, en un acte tant rellevant com necessari, amb la revista EMBLECAT. La seva tasca d'interpretació de les imatges a través dels atributs i les fonts documentals així com l'ús i el foment de les sempre tant essencials lectures transversals i interdisciplinàries entre diferents disciplines i camps de recerca, els han fet inqüestionables mereixedors d'aquest guardó.

Nosaltres el vàrem rebre per l'exposició "Jean Dubuffet. Pintures i dibuixos", comissariada per Sònia Villegas i jo mateix, per ser la primera vegada que es portava a Catalunya una mostra d'aquesta important e influent figura internacional per entendre la creació contemporània. És també aquest element d'internacionalitat el que compartim amb la revista EMBLECAT. Presentar amb rigor a casa teva el que es fa, o es va fer, a fora, i també exportar el que és fa a casa per a que ho coneguin públics d'altres països, són feines essencials per cimentar degudament els fonaments de la nostra cultura i elevar-ne pertinentment les corresponents bastides.

Malgrat tot, un reconeixement d'aquestes característiques haguera estat per a Jean Dubuffet un trasbals poc satisfactori. Al conegut impulsor de l'Art Brut el molestaven extremament les inauguracions i els reconeixements. De fet, ell mateix reconeixia, que realitzava quadres, especialment a finals dels anys 50, per a desagradar i generar rebuig, objectius, ambdós per cert, en els que va fracassar dolorosament doncs va vendre pràcticament totes i cadascuna de les pintures que va produir en l'època. Fou una persona qui, a més, considerava les institucions culturals i els seus representants com a elements que poden arribar a coartar la llibertat de creació, fins al punt d'utilitzar-la com un element homogeneïtzador capaç, fins i tot, de generar conformisme entre artistes i intel·lectuals. Un home qui, per afegitó, va tenir una por intemperant a que les seves creacions fossin interpretades seguint uns paràmetres establerts i no com un acte creatiu que ell el realitzava en un terreny radicalment diferent de l'art "cultural" celebrat pels museus. Cal fer esment també que l'any 1967, dona gran part de les obres que havia realitzat fins al moment a *Le Musée des arts décoratives* de París, precisament per ser l'entitat més allunyada que va trobar d'una institució vinculada a l'art contemporani. Amb tot això en ment, ni estranya i menys ens sorprèn que Dubuffet decidís publicar l'any 1968 un llibre amb un títol tan revelador com Asfixiant cultura.

A banda del que haguera pogut sentir Dubuffet, tant EMBLECAT com nosaltres vàrem recollir el premi amb la satisfacció i l'orgull que l'acte es mereixia doncs reconeix la dura tasca que significa tirar endavant projectes d'aquesta envergadura. Son molts els cops que hom té idees i ganes de tirar endavant iniciatives però les adversitats que se'ns presenten son massa grans per a gestionar-les degudament. De vegades però hi ha elements que no et deixen abandonar la iniciativa. En el nostre cas, hi havia un detall que ens repetíem constantment a nosaltres mateixos: s'han realitzat prop de 500 exposicions individuals de l'obra de Dubuffet per tot el món i cap a Barcelona. Fou aquesta dada precisament la que ens va ajudar a superar les negatives que rebíem a les preguntes claus que normalment ens fem abans d'engegar cap projecte: Serà fàcil adquirir o rebre en préstec obra de l'artista? No; Podrem trobar gent clau, experts en Dubuffet, que col·laborin desinteressadament amb nosaltres? No; Serà mínimament possible retornar els favors que rebrem, si és que en rebem cap? No; Hi haurà institucions disposades a ajudar-nos en aquest gran i convenient projecte donat que som una galeria comercial privada? No; i, finalment, podrem recuperar a curt o, inclús, mig termini la inversió que se'n precisa? No.

A la llum del que vàrem celebrar el passat 26 d'abril, es demostra que els cinc 'nos' són la senyal que un projecte val la pena i que, tot i les adversitats, cal trobar l'energia, els recursos i els suports necessaris per a que el projecte no acabi formant part de les runes del pensament abans d'hora. Miro, llegeixo i escolto la trajectòria d'EMBLECAT i m'inspira veure la seva capacitat de sortejar tots aquests contratemps i desventures varies. I si ho estan aconseguint és, entre molts motius, per la qualitat i l'interès dels temes que tracten i la varietat d'assajos que publiquen. No puc més que admirar que en aquestes pàgines que tenim entre mans puguem aprendre sobre pintura mural romana de la mà de Lourdes Romero o descobrir, amb Silvia Angelet, la cultura visual de les comunitats hebrees catalanes durant l'edat mitjana a través dels seus manuscrits del segle XIV. O bé, poder augmentar el coneixement sobre el constructivisme rus analitzant els vincles amb la funcionalitat social de l'objecte quotidià promulgada per William Morris a l'Anglaterra

Victoriana gràcies a la ploma d'Alba Melià Hidalgo; o submergir-nos, guiats per les ratlles escrites per Juan Carlos Bejarano, en el simbolisme de Böcklin i analitzar la irradiació que el seu *Autoretrat amb la Mort tocant el violí* tingué en la seva època. Poder llegir un estudi de la mà de Teresa Camps en el que es recupera el treball d'una dona artista com Maria Freser és una gran i necessària notícia, igual que ho és poder endinsar-se en l'extraordinari món fotogràfic de Chema Madoz acompanyats pels arguments d'Irene Coll Sánchez. És extraordinari també, gràcies al text d'Esther Garcia-Portugués, poder conèixer la figura de José Nicolás de Azara i analitzar-ne la seva influència en els cercles polítics, socials i artístics de la Roma del XVIII. Igual de rellevant també se'ns presenta l'estudi que han preparat Clara Beltrán i Sebastià Sánchez Sauleda sobre la desconeguda revista d'espectacles *Foyer* al voltant de 1910 i el de Dolores Garcia titulat 'Morir de riure' i que s'emmarca en la secció 'Festa i tradicions'. La darrera secció de la revista rep el nom de Reviews i és en aquesta en la que es tracten temes que connecten Catalunya amb l'estranger. Amb aquesta premissa com a guió, la Laia Guillamet Vilà ens parla d'Aubusson com el viver de la tapisserie francesa; l'F. Anselmi i l'Esther Garcia ens escriuen sobre la Concertante Barcelona Academia Internacional de música d'Assunto Nese i la posada en escena de 'Il conte di Marsico' de G. Balducci; i Elizabeth Pierson i M. Antònia Salom ens presenten la crònica de l'exposició d'obres de l'artista hispanocubà Federico Beltran Masses recentment organitzada a Londres.

Aquest recull, vast i divers, d'estudis interdisciplinaris que nodreix el cinquè número de la revista, reforça la solidesa del seu projecte i abraça una de les idees més substancials en el pensament de Dubuffet, la de seguir les seves creences fins al darrer moment i mostrar interès per tot allò que el focus de la immediatesa i els discursos imperants no destaquen. "El meu art és un intent de portar tots els valors menyspreats en primer pla", va escriure l'any 1957, i aquest propòsit el va mantenir al llarg de tota la seva carrera artística.

Rebre un guardó com el de l'ACCA no és només un gran reconeixement, també és una imposició a que continuem en aquest camí, a que perdurem en l'intent de cercar quelcom que ambicioni a ser reconegut i recordat. Només així, l'asfixiant cultura ens deixarà agafar una mica d'aire.

